

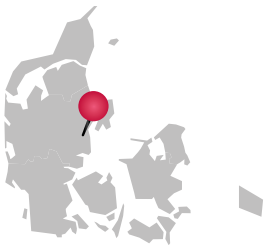

TEMA: ORGANISERING AF EN VARIERET SKOLEDAG

Tre eksempler fra skolernes praksis

Samarbejde giver mere variation i skoledagen

AARHUS KOMMUNE

Projektets titel:

Nye metoder til at organisere den længere og mere varierede skoledag.

Deltagende skoler:

Vorrevangskolen, Holme Skole og Engdalskolen.

Formål:

Formålet er at skabe bedre sammenhæng, bedre mening og mere læring for eleverne og samtidig øge medarbejdernes muligheder for at samarbejde og udvikle professionelle læringsfællesskaber. Projektet giver input til fremtidige tiltag, der kan forankre en organisering, der øger alle elevers læring og trivsel.

Tre århusianske skoler skruer op for det professionelle læringsfællesskab. Det skal skabe mere variation og sammenhæng i elevernes skoledag – og mere fleksible skemaer.

Hvordan kan vi organisere, samarbejde og skemalægge, så der er bedre sammenhæng i elevernes skoledag? Spørgsmålet kommer fra Preben Sørensen Stadsgaard, konsulent i Aarhus Kommune og projektleder på udviklingsprojektet Nye metoder til at organisere en mere varieret skoledag. Projektet søger netop at finde et svar.

Med projektet har tre skoler i Aarhus Kommune i 2016 sat gang i indsatser, der skal optimere sammenhæng og variation for eleverne, så eleverne bliver mere motiverede og lærer mere. Ændrede lektionslængder og sammenhængende undervisningsforløb er nogle af undervisningsformerne, skolerne arbejder med. Samtidig skal indsatserne udvikle det professionelle samarbejde blandt det undervisende

personale. Skolerne arbejder med systematiske forsøg og aktioner med fokus på elevernes trivsel, motivation og engagement.

Projektets første fase handler om at udvikle teams som professionelle læringsfællesskaber, der både giver elevernes skoledag sammenhæng og styrker den individuelle og fælles praksis. I et team har lærerne blandt andet lavet værksteder i dansk og matematik. Værkstederne er præsenteret med synligt indhold og synlige tegn og mål for eleverne, der frit kan vælge værksted. Undervisningsforløbet i et værksted varer to lektioner per gang og løber over otte gange.

De faglige værksteder er alle defineret ud fra en fælles overordnet målsætning. Lærerne har synliggjort mål, motivationsfak-

torer og rammer for eleverne, inden eleverne træffer valg om, hvilke værksteder der skaber de bedste forudsætninger for engagement og læring for dem. Dette med udgangspunkt i en sparring og vejledning af lærerteamet. Efter hver gang evaluerer eleverne sammen med lærerne værkstederne. Forløbene er undersøgende på at finde frem til, hvordan eleverne – i nogle andre sammenhænge, end de er vant til – opnår bedre progression og læring end tidligere.

Teamsamarbejde bryder skemaerne

Værkstedsforløbet er et konkret eksempel på, hvordan et lærerteam tager initiativ til at arbejde med en ny organisering af undervisningen og dermed skaber nye didaktiske muligheder "Når man arbejder sammen og lykkes med at flytte eleverne, giver teamsamarbejdet mening, og man vil gerne have mere af det," siger Preben Sørensen Stadsgaard. Men det er ikke alle teams, der oplever, at de har mulighed for at arbejde mere fleksibelt med skemaerne og organisere undervisningen på nye måder. "Lærere og pædagoger oplever til tider, at skolens skemaer er fastlåste. Det giver ikke optimale vilkår for samarbejde og udøvelse af deres pædagogiske og faglige praksis," forklarer han videre.

På baggrund af den erfaring er det blevet et vigtigt tiltag i projektet at styrke fokus på den ledelsesmæssige organisering.

Skolerne må overveje, om teamet skal have mere ansvar for skemalægning, og hvad det vil betyde for skolens organisering. Eller om ledelsen forsat skal lave skemaer, og hvordan de så kan tage hensyn til teamets behov og ønsker. "Vi skal invitere til at få drøftet mulighederne og ledelsesmæssigt åbne døren," siger han.

Små og store eksperimenter

Projektet har allerede affødt en forstærket dialog mellem de tre skolers ledelse og lærere, og flere steder eksperimenteres der med skemajusteringer. En af de deltagende skoler har fra starten af projektet ændret sin lektionslængde fra 45 minutter til 60 minutter. Det har man gjort, fordi det giver længere tid mellem skift og et bedre flow.

Ifølge Preben Sørensen Stadsgaard handler projektets første

vigtige læring om, hvordan skolen kan styrke det professionelle læringsfællesskab. "Lærere og pædagoger er meget handlende. De skal reagere hurtigt og forventes at handle i nuet. Projektet arbejder med at få lærere og pædagoger til at definere, hvad målet er, og arbejde systematisk med målsætning og evaluering, og til at få rammerne på plads, før man skrider til handling."

I sidste del af projektet skal lærerne komme med et optimalt skemaønske, som ledelsen vil bestrebe sig på at imødekomme. Ledelsen modtager fra alle indsatser tilbagemeldinger, der skal bringe nye perspektiver på organisering af skoledagen og samarbejdet om den. Når projektet afsluttes i 2017, bliver det synlige resultat, at skoleåret ikke kommer til at se ud, som det plejer.

Erfaringsopsamling

Artiklerne er baseret på fortællinger fra skoleledelser og konsulenter fra skoler og kommuner, som har fået tildelt midler fra Undervisningsministeriets pulje til lokal udvikling og etablering af praksisnær viden

om den nye folkeskole. Udarbejdet af Danmarks Evalueringsinstitut for Undervisningsministeriet, 2017.

Når læring giver mening

MIDDELFART KOMMUNE

Projektets titel:

Meningsfuld Læring.

Deltagende skole:

Strib Skole.

Formål:

Projektets primære formål er, at lærerne bliver klar over egen effekt og elevernes drivkræfter, så de gennem understøttelse af elevernes motivation kan skabe en meningsfuld læring og mere variation i en længere skoledag.

Strib Skole i Middelfart har søsat varierede undervisningsforløb med fokus på ”meningsfuld læring”. Ambitionen er, at lærerne arbejder nysgerrigt og eksperimenterende med, hvordan undervisningen kan gøre eleverne mere motiverede. Projektet trækker på en teori om, at meningsfuldhed skaber motivation og styrker læring. Lærerne skal derfor helt tæt på elevernes perspektiver og forstå, hvad der er meningsfuldt for eleverne, så de kan skabe mere motiverende undervisning.

Skolekonsulent Lars Jensen fra Middelfart Kommune er projektets tovholder og fortæller her om de første erfaringer:

Hvilke nye tiltag har I sat i gang som del af projektet?

”Lærerne har lavet undersøgelser af elevernes drivkræfter. Med afsæt i hver elev har de søgt svar på spørgsmål som: Hvad giver eleven energi? Hvad gør eleven glad? Hvad ville hun eller han bruge tid på søndag eftermiddag? Lærernes egne undersøgelser gør dem klogere på de enkelte elever. Det hjælper lærerne til at placere målet for undervisningen i elevernes motivationsfelt og bruge faget som værktøj til at nå det faglige mål.”

Kan du give et eksempel på, hvad projektet gør ved elevernes læring?

”Lærerne oplever, at det stof, de tager fat på nu, er vedkommende for eleverne. Hvis undervisningen gøres meningsfuld, er det nemmere at motivere eleverne. Det handler for eksempel om at anvende Pythagoras frem for at lære om Pythagoras og omsætte den fagfaglige viden i en ny sammenhæng, der giver mere mening for eleverne. Når en lærer går ind i klassen og siger ’nu skal vi arbejde med ordklasser’, er eleverne ikke

per automatik motiverede til at lære. De dage, hvor en uddannelse var vejen ud af fattigdom, er overstået. I dag skal læring give mening og være engagerende; ellers fører det til kedsomhed med efterfølgende negativ spiral.

Lidt karikeret sagt er der stor forskel på, om jeg giver mine elever et ark, hvor de skal skrive ti udsagnsord, eller om jeg siger: ’I er på en øde ø. I skal overleve. Skriv ti udsagnsord, og så får I den første madbrik.’ Det sidste giver en mere levende undervisning, ikke mindst for drengene.”

Hvad er den vigtigste læring for lærerne?

”Det handler om, at lærerne gør faget til et værktøj og placerer målet for undervisningen, så den understøtter elevernes motivation. Det giver et skifte i perspektiv. I stedet for at lærerne for eksempel sidder med en oplevelse af, at eleverne ikke vil undervises, kan undervisning, der understøtter elevernes motivation, vende en negativ kurve og engagere eleverne. Det har jeg set flere eksempler på.”

Hvad håber I på, at projektet kan forbedre?

”At projektet styrker elevernes trivsel og lyst til at lære, og at lærerne bringer deres professionelle håndværk i spil i udvikling af deres praksis. Lærerne stifter gennem projektet bekendtskab med forskellige metoder, strategier og teorier, der samlet giver lærerne værktøjer til at eksperimentere med forskellige metoder over for den elevgruppe, de arbejder med.”

Hvad kan andre skoler lære af projektet?

”Hvordan eleverne ændrer adfærd i forhold til den undervisning, de møder.”

Skolen gør det sejt at lære

FAABORG-MIDTFYEN KOMMUNE

Projektets titel:

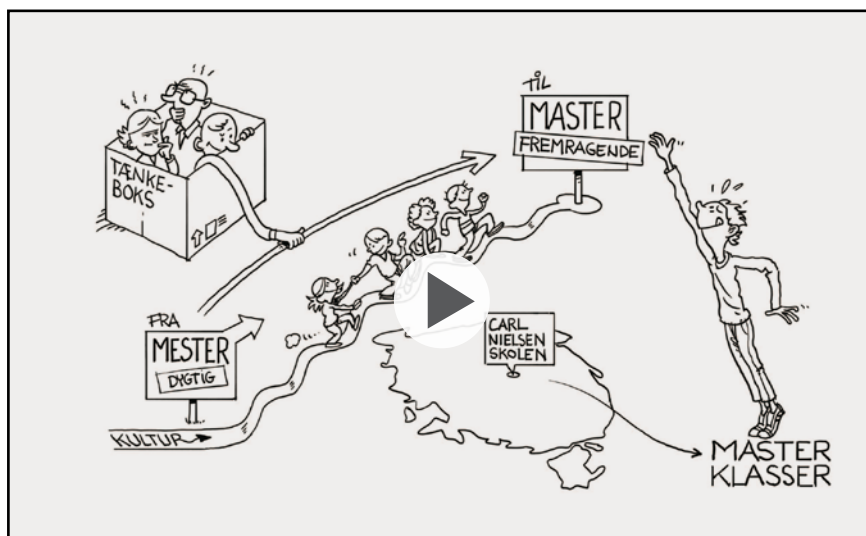
Fra mester til master.

Deltagende skole:

Carl Nielsen Skolen.

Formål:

Projektet skal styrke en kultur, hvor det er legitimt at lære og blive dygtigere. Det sker gennem masterhold for dygtige elever, der trænger til større udfordringer fagligt og socialt. Masterholdene er undervisningsforløb, der varierer skoleeugen ved at lade eleverne arbejde i 90 minutters moduler eller med fordybelsesdage med afsæt i fagene dansk, matematik og engelsk. Masterholdene gør det muligt at variere undervisningen for alle elever: Der bliver plads til at lave tilsvarende forløb for de færre elever i de almindelige klasser.

De første erfaringer

På masterholdene arbejder eleverne fx med et utraditionelt skoleblad, en instruktionsvideo eller et robotværksted. Forløbene betyder, at eleverne arbejder mere projektbaseret og formidlende, end de plejer at gøre. For at løse opgaverne må de være kreative, tage eget initiativ og være nytænkende. De første erfaringer viser, at eleverne kommer dybere ind i fagene, og at de udvikler nye kompetencer og lærer nye sider af sig selv at kende.

Få indblik i, hvordan Carl Nielsen Skolen arbejder med masterhold i videoen "Skolen gør det sejt at lære".

Pulje til lokal udvikling og etablering af praksisnær viden

Undervisningsministeriets pulje til lokal udvikling og etablering af praksisnær viden om den nye folkeskole har tildelt midler til 16 udviklingsprojekter i 14 kommuner. Udviklingsprojekterne gennemføres i skoleåret 2016/17. Formålet med puljemidlerne er at lade kommuner og skoler udvikle lokale løsninger med hensyn til nogle af de udfordringer, de

oplever i implementeringen af folkeskolereformen, og på den baggrund at skabe praksisnær viden. Puljen støtter udviklingsprojekter, der falder inden for to temaer: udvikling af en længere og mere varieret skoledag samt udvikling af en stærk læringskultur på skolerne.